

Rørets egenskaper

Treet's egenskaper påvirker spillemåten.

Faktorer som påvirker rørets spilleegenskaper er tykkelse, hardhet, elastisitet, hvor porøst det er og i hvilken grad det absorberer vann.

Mye av dette vil være subjektivt og vanskelig og bestemme f.eks. ved hjelp av maskiner. ("En svamp og en murstein har samme størrelse og form").

Til rørproduksjon brukes en plante / et siv / et tre i bambusfamilien.

Det vokser konisk, har mengder av ulike ujevnheter i overflaten. Treet har som oftest ikke ensartet diameter men er nærmest ovalt. Dette gir utfordringer i rørproduksjonen.

Midten av treet er bløtt og bøyelig og har store porer, mens det ut mot overflaten blir tettere og hardere. Denne ulike strukturen i rørene kan du lett se på "hælen" (bakfra) på røret.

Jo nærmere spissen av røret man kommer, desto bløtere blir veden.

Tynne rør er forholdsvis harde, har en liten svingende masse og er ikke så elastiske, men reagerer hurtig. Evnen til å absorbere vann er mindre enn for tykkere rør.

Klangen er hardere, er rik på overtoner og favoriserer høyere frekvenser. Tynne rør er ikke så egnet til lagring over lengre tid, da det lett oppstår sprekker.

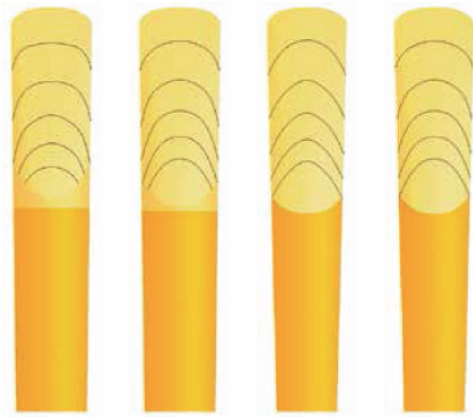
Tynne rør er best egnet til munnstykker med kort bane.

Tykke rør (stive rør / harde rør) har mer svingende masse. De kan lett virke trege og siden spissen er av bløtt tre, blir denne fort gjennomfuktet.

Klangen er varm, rund og mørk i dybden.

Siden tykke rør inneholder en del bløtt tre, er de på den ene siden meget fleksible og bøyelige, men virker samtidig stabile p g a en forholdsvis stor tykkelse på treet. De egner seg også til langtidslagring.

Tykke rør fungerer best på munnstykker med lang bane.

Traditional™

Traditional™

Tip Thickness: 0.09 mm (0.0035 inch)
 Heel Thickness: 2.8 mm (0.110 inch)

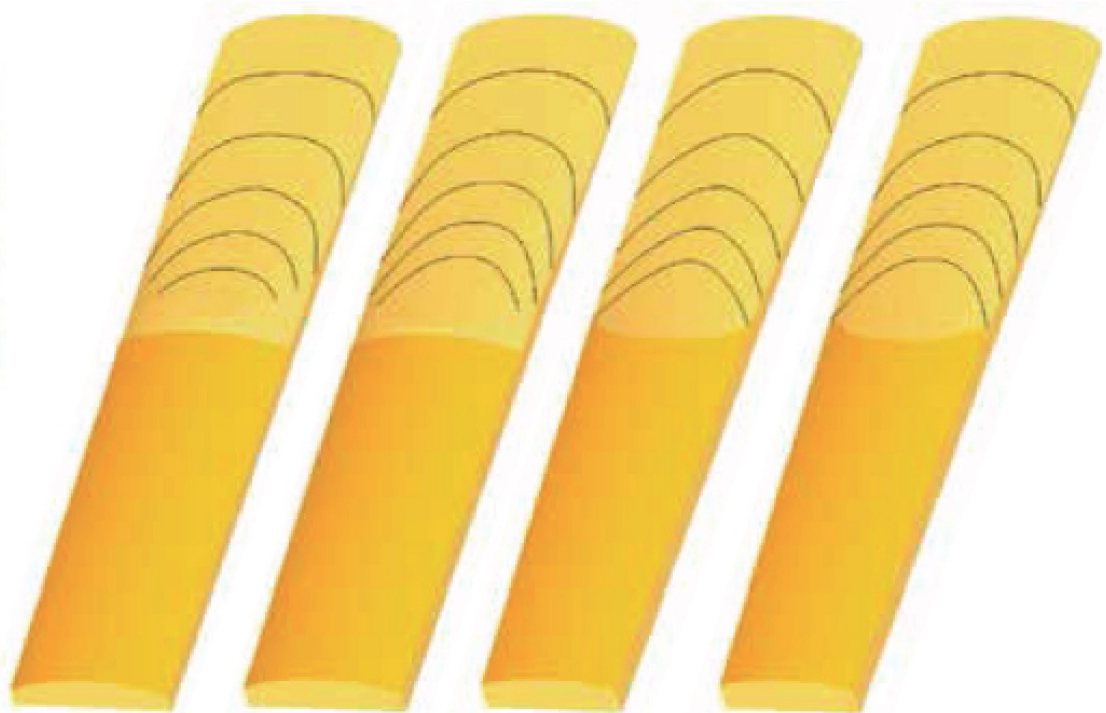
Tip Thickness: 0.10 mm (0.0040 inch)
 Heel Thickness: 3.15 mm (0.124 inch)

Tip Thickness: 0.11 mm (0.0045 inch)
 Heel Thickness: 3.25 mm (0.128 inch)

Tip Thickness: 0.10 mm (0.0040 inch)
 Heel Thickness: 3.25 mm (0.128 inch)

Traditional™

Forholdet mellom rør og munnstykker.

Når man blåser i et munnstykke strømmer luften inn i munnstykkets kammer og da oppstår det et undertrykk på rørets underside. Spissen på røret blir trykket mot munnstykkets bane og lukker dermed munnstykket. Med det så avbrytes luftstrømmen, trykket i kammeret stiger igjen og rørspissen løfter seg fra banen slik at det igjen kan komme luft inn i kammeret. Slik gjentas prosessen.

Når man kjenner dette prinsippet forstår man lettere hvor viktig det er at munnstykker og rør passer sammen for å få best mulig resultat. Det er altså forholdet mellom munnstykkets banelengde, åpning og rørets tykkelse og elastisitet som er så viktig.

1. Kort bane og liten åpning + stivt (hardt / uelastisk) rør.

Kun ved hjelp av undertrykket i kammeret, vil ikke det stive røret så lett bøye seg tett nok mot den korte banen til å lukke munnstykket helt.

Det kan da bare gjøres ved en kort og kraftig ansats. (Dette er en blåseteknikk som bl.a. blir brukt i Østerrike og da med rørtykkelser helt opp til 5 og 5,5)

2. Kort bane og liten åpning + tynt (mykt / elastisk) rør

Et mykere rør vil bøye seg lettere mot en kort bane slik at åpningen lukkes helt og midlertidig avbryter luftstrømmen. Samtidig har det en større toleranse for bevegelse til tross for en liten åpning og kort bane. Når det er en liten del av røret som vibrerer, skaper det en lys tone som er spesielt egnet i det øvre registeret. Det trengs da en kort ansats som muliggjør en rask staccato.

3. Kort bane og stor åpning + stivt (hardt / uelastisk) rør.

Som nevnt i punkt 1 har et stivt rør problemer med å lukke mot en kort bane og dette problemet blir forsterket med en stor åpning.

Dette gjør det svært vanskelig å forme noen klang og fleksibilitet. Det er bare gjennom en svært kraftig og kort ansats en i det hele tatt får lyd. ("føles som å spille på en ispinne")

4. Kort bane og stor åpning + tynt (mykt / elastisk) rør

Som nevnt i punkt 2 vil et mykt rør lett lukkes mot en kort bane og dermed lukke kammeret. Det blir vanskeligere å spille staccato enn i p2 fordi røret skal bevege seg over en lengre avstand.

Klangen blir lys, som i p.2 og svært fleksibel. Intonasjonen kan varieres mye ved

hjelp av leppetrykket, noe som bl.a. foretrekkes av mange jazzmusikere..

5. Lang bane og liten åpning + stivt (hardt / uelastisk) rør.

Den lange banen forskyver rørets senterpunkt lengre bakover. De blir det mer av røret som beveger seg og røret vil virke tregere. Dette igjen fører til langsommere staccato. Samtidig blir det lettere produsert lange bølgelengder, noe som fører til en mørk og bløt klang.

Med liten åpning kreves det god spenst i røret for at det ved egen hjelp skal kunne heve seg fra banen.

6. Lang bane og liten åpning + tynt (mykt / elastisk) rør

Se p. 5. Men her er det mindre spenst i røret og det vil lett ligge tett på banen. Dette kan lett føre til pipetoner.

7. Lang bane og stor åpning + stivt (hardt / uelastisk) rør.

Som p.5, men nå trengs det en svært sterk ansats Denne kombinasjonen gir et stort dynamisk omfang og en mørk klang. Staccatoen blir lett langsom.

8. Lang bane og stor åpning + tynt (mykt / elastisk) rør

Som p. 6. Den store åpningen gir røret større svingningsmuligheter. En musiker med svært god embouchure vil kunne oppnå en sikker intonasjon. Det er vanskelig å kontrollere endringer av tonehøyden.